

Lukivaikeus ja ruotsin opiskelu – käytännön vinkkejä

8.5.2025

Kun opiskelijalla on lukivaikeus, ei ruotsin kielen oppiminen noudata tuttuja kaavoja, vaan se vaatii omanlaista lähestymistapaa, sinnikkyyttä ja oma-aloitteisuutta. Lukivaikeus, ilmenee mm. lukemisen tarkkuudessa tai luetunymmärtämisen vaikeudessa. Vieraissa kielissä opiskelijan on usein vaikea hahmottaa äänteitä ja tavuja, ja siksi se koetaan työlääksi. Sieppi & Pietarinen (2018) on pyrkinyt havainnollistamaan tätä Yle:n sivustolla. Sivustolla jokainen voi saada hieman käsitystä siitä, miltä lukeminen lukivaikeuden kanssa tuntuu, kun kirjaimet ja sanat pomppivat. Äänteiden ja tavujen lisäksi oppijalla on usein haasteita lyhytkestoisessa työmuistissa (Nukari, 2023). Tällöin on vaikea pitää ohjeita ja sanoja mielessä, ja lauseen alku saattaa olla jo unohtunut siinä vaiheessa, kun pääsee lauseen loppuun.

Lukivaikeuden kompensointi vie usein aikaa ja energiaa, ja oppiminen kuormittaa. (Ketko, 2023, s. 214). Monesti vaikeudet kasaantuvat ja minäkuva on voinut kärsiä kielteisistä oppimiskokemuksista (Nukari, 2023). Niinpä opiskelijan vahvuuksien huomioiminen onkin tärkeää. Oppimisvalmentaja Johanna Lyytikäinen (2023) kannustaa opettajaa ja opiskelijaa keskustelemaan sopivista tukitoimenpiteistä kielen opiskelun tehostamiseksi.

Löydä oma tapasi oppia

Lukivaikeus ei yleensä tarkoita sitä, ettei kieltä olisi mahdollista oppia. On vain löydettävä oma tapa oppia (Lund, 2024). On myös huomioitava, että kielelliset haasteet saattavat esiintyä oppijoilla eri tavalla eri kielessä. Voi olla, että toisessa kielessä on isoja haasteita, kun taas toisessa kielessä niitä ei ole ollenkaan. Jokainen oppija on erilainen, ja omien sopivien oppimistapojen ja omien vahvuuksien löytäminen vaatii

monesti aikaa ja kärsivällisyyttä. Oppiminen kuitenkin helpottuu ja on hauskempaa, kun itselle sopivat keinot löytyvät. Käytä oppimisen apuna lisäksi erilaisia oppimisen apuvälineitä. Tukea oppimiseen lukivaikeuden kanssa on saatavilla myös erilaisista järjestöistä, kuten Erilaisten oppijoiden liitosta ja Kuntoutussäätiöstä.

Konkreettisia vinkkejä oppimiseen

Joulukuun 2024 lopussa päättyneessä Lättläst stödmaterial för dyslektiker i svenskundervisning vid yrkeshögskolor -hankkeessa tuli esiin monia hyviä vinkkejä kielen opiskeluun lukivaikeuden kanssa. Hankkeessa niin ikään rakennettu Enkel svenska -verkkosivusto on tarkoitettu ammattikorkeakouluopiskelijan ruotsin opiskelun tueksi. Seuraavaksi käydään läpi muutama konkreettinen vinkki, joita voit kokeilla helpottaaksesi toisen kotimaisen kielen eli ruotsin tai jonkun vieraan kielen oppimista.

1. Ympäröi itsesi kielellä

Jokainen oppii omalla tavallaan, mutta säännöllinen altistuminen tekee kielenoppimisen mahdolliseksi (Lund, 2024). On arvioitu, että altistumisen puute saattaa osaltaan selittää, miksi ruotsin oppimisessa on ongelmia, vaikka englanti sujuu (Nukari, 2023). Altistamista kannattaa tehdä itselle mieluisalla tavalla, jolloin oppiminen muuttuu hauskemmaksi ja tehokkaammaksi.

Altistamisessa toimivat hyvin esimerkiksi, elokuvat, sarjat, podcastit, Youtube-videot, selkokieliset uutiset ja musiikki. Kannattaa muistaa, että Suomen kaksikielisyyden vuoksi monet asiat, kuten esimerkiksi elintarvikepakkaukset ovat kaksikielisiä. Altistua voi siis, vaikka aamiaispöydässä.

2. Muistisäännöt

Uusien asioiden oppiminen edellyttää aina aktiivista aivotyöskentelyä (Lund, 2024). Sanoja on prosessoitava aktiivisesti siten, että asian ymmärtää. Merkitysten luominen ja sanojen soveltaminen käytäntöön on tärkeää. Sanat kannattaa laittaa asiayhteyteen ja opetella pidempinä fraaseina. Muistisäännöt auttavat palauttamaan käsitteitä tai kokonaisuuksia. Luo mielikuvia eri sanojen välillä, keksi alkukirjaimista muodostuvia lyhenteitä, tee sanalistoja, paikanna kehoon, ympäristöön tai työpaikalle. Myös oudot mielikuvat auttavat muistamaan. Värien käyttö ja erilaisten merkintöjen ja muistiinpanojen tekeminen tekstiin saattaa auttaa.

3. Toisto

Harjoittelu kannattaa jaksottaa sopivan kokoisiksi paloiksi. Paljon toistoa pienissä paloissa on huomattavasti parempi kuin monta tuntia yhtenä iltana. Erityispedagogi Aija Lundin (2024) mukaan opiskelija tarvitsee oppimiseen yleensä 12 toistoa, mutta lukivaikeuden kanssa toistoja tarvitaan samaan lopputulokseen jopa 80. Koska toiston merkitys lukivaikeudessa korostuu erilaisella tavalla, kannattaa luonnollisesti panostaa itselle mielekkäisiin ja tehokkaisiin tapoihin toistaa.

Hyviä ideoita toistoon ovat muistilaput kotona tai monien erityyppisten harjoitusten tekeminen. Johanna Lyytikäinen (2023) ehdottaa Leitner-menetelmää osaksi sanojen ja fraasien opettelua. Sen idea on siirrellä sanakortteja pinosta toiseen sen mukaan, osasitko kortin vai et, ja miten usein niitä haluat harjoitella. Jokainen kortti on aluksi ensimmäisessä pinossa, ja aina, kun muistat kortin sanan oikein, siirrät sen seuraavaan pinoon. Voit tehdä esimerkiksi neljä pinoa, joiden sanoja kertailet eri aikaväleillä, esimerkiksi

kaksi kertaa päivässä, kerran päivässä, joka toinen päivä ja kerran viikossa. Vähitellen kortit loppuvat ensimmäisestä pinosta, ja olet oppinut ne. Tämä menetelmä auttaa sinua keskittymään tehokkaasti niihin sanoihin ja fraaseihin, joita et vielä osaa.

4. Pilkkominen

Toiston lisäksi myös pilkkominen usein auttaa (Lund, 2024). Opittavat asiat kannattaa pilkkoa sopivan kokoisiksi paloiksi, joita harjoittelee riittävän usein. Keskittyminen onnistuu paremmin, kun opittavana ei ole liian isoja kokonaisuuksia. Pilkkoa kannattaa myös sanatasolla. Pitkät sanat kannattaa opetella lyhemmissä pätkissä ja käyttää tavuttamista apuna. Jakamista kannattaa hyödyntää myös yhdyssanoissa, päätteissä ja etuliitteissä.

5. Oppimisen apuvälineet

Hyödynnä erilaisia oppimisvälineitä. Tämänkin artikkelin voi helposti kuunnella esimerkiksi Microsoftin Edge-selaimen lukijan avulla. Monella opiskelijalla on käytössä Microsoft Officen palvelut, joista löytyvä syventävä lukuohjelma on hyödyllinen lukivaikeuden kanssa kieltä opiskelevalle. Sen lisäksi, että lukuohjelman avulla pystyy kuuntelemaan tekstiä, voi esimerkiksi vaihtaa taustaväriä. Googlen Lens-sovelluksen avulla taas opiskelija pystyy ottamaan mistä tahansa tekstistä kuvan ja kuuntelemaan sen (Kuntoutussäätiö, 2025). Sanaston harjoittelussa sovellukset, kuten Quizlet ja AnkiApp sekä monet Moodlen eri H5P-tehtävätyypit voivat tukea oppimista. Opiskelijan on hyvä huomata, että Quizletissa opiskelijan on helppo luoda myös itse omia harjoituksia sanaston opiskeluun.

Datero ry on koonnut omalle Älykkäitä välineitä – parempia tuloksia -sivustolleen ohjeita oppimisen apuvälineiden käyttöön. Sivusto tarjoaa ohjeita niin ajanhallintaan ja keskittymiseen, kuin myös kuuntelemiseen ja materiaalin muokkaukseen. Samoin apuvälineitä ja muita vinkkejä on materiaalipankkiinsa koonnut Joensuun seudun erilaiset oppijat ry. Apuvälineitä löytyy sieltä kielten opiskelun lisäksi myös muihin arjen tilanteisiin. Erilaiset apuvälineet ja sovellukset voivat tehdä oppimisesta paljon helpompaa, hallitumpaa ja sujuvampaa (Joensuun seudun erilaiset oppijat ry, i.a.). Tärkeintä on löytää sinulle soveltuvimmat apuvälineet.

6. Palkitse itsesi

Hyvästä työstä kannattaa aina palkita (Lund, 2024). Jo harjoittelemaan lähtiessä keskittymistä voi auttaa, kun asetat ajastimen ja harjoittelet tietyn ajan. Sen jälkeen odottamassa oleva palkinto kannustaa harjoittelemaan.

Yhteenveto

Vaikka kielenopiskelu lukivaikeuden kanssa vaatii monesti paljon toistoa ja työtä, on se parhaimmillaan myös hyvin palkitsevaa. Kannustavasta oppimisilmapiiristä ja erilaisista tukitoimenpiteistä on hyötyä, mutta tärkeää on myös altistaa itsensä kielelle ja opiskella itselle mieluisalla ja toimivalla tavalla. Oppiminen lukivaikeuden kanssa vaatii kekseliäisyyttä ja vaivannäköä, mutta toisaalta, monella lukivaikeuden omaavalla vahvuutena on juuri hyvät ongelmanratkaisutaidot, sinnikkyys ja luovuus. Omien vahvuuksien tunnistaminen ja itselle sopivien oppimismenetelmien löytyminen luovat vahvan perustan oppimiselle.

Paula Välimäki
ruotsin ja saksan lehtori
SEAMK

Lähteet

Joensuun seudun erilaiset oppijat ry. (i.a.). *Oppimisen apuvälineitä ja sovelluksia*. https://www.lukijose.fi/wpc/uploads/2024/12/Oppimisen-apuvalineita-ja-sovelluksia-vihko.pdf

Ketko, M. (2023) *Lukivaikeuden huomioiminen ammattikorkeakoulun opetuksessa ja ohjauksessa.* TAMK-konferenssi – TAMK Conference 2023. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, Erillisjulkaisuja, s. 212-218.

Lund, A. (20.11.2024). *Opiskelijan tukeminen vieraan kielen opiskelussa.* [Luento] Lättläst stödmaterial för dyslektiker i svenskundervisning vid yrkeshögskolor -hankkeen-päätöswebinaari.

Lyytikäinen, J. (5.10.2023*). Kielet ja lukivaikeus? Haasteita ja ratkaisuja.* [Luento] Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät.

Nukari, J. (5.10.2023). *Lukivaikeus ja kielten opiskelu.* [Luento] Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät.

Kuntoutussäätiö. (2025). *Oppimisen apuvälineet.*https://www.oppimisvaikeus.fi/vinkkeja/oppimisen-apuvalineet

Sieppi, J. & Pietarinen, E. (2018). *Testaa, miten pärjäisit lukihäiriön kanssa – lukivaikeudet eivät liity älyyn, silti ne johtavat usein pilkkaan ja vähättelyyn* | *Yle*. https://yle.fi/a/3-10276747